

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglaš: enostolpna m m vrsta za
enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAVIJA

Plačano do:
Licealna knjižnica

Uredništvo:
Ulica 1/1. Telefon 360.
Pavšalni franko.
Uprava:
rg 8. Telefon 44.
Ljubljana. Ispisi se ne vračajo.
jem je priložiti znamke
za odgovor.

Narodna skupščina.

DRAGNJSKE DOKLADE POSLANIŠKIM DNEVNICAM. UPORABA INVESTICIJSKEGA POSOJILA. 100 MIL. DIN. ZA IZBOLJŠANJE ŽELEZNIŠKEGA PROMETA.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Predsednik dr. Ribar odvarja današnje sejo narodne skupščine ob enajstih dopoldne. Prvo točko dnevnega reda tvori predlog glede draginjskih doklad k poslaniškim dnevnicam. Kot prvi govori proti predlogu zemljoradnik Vojislav Lazić, ki naglašja, da pomenja predlog novo povijanje državnih zdatkov, ako bi bil sprejet. — Radikalni disident dr. Momčilo Ivanič zadržuje, da je bil ta predlog stavljen v zelo neugodnem trenutku. Vsakdo mora dobiti viis, kakor da občutijo draginjo le poslanci in da parlament nima nobenega razumevanja za narod, ki tudi silno trpi vsled draginje. Poslanci se ne zanimajo za proračun, kakor tudi ne za izboljšanje tečaja našega dinarja. — Musliman Sahib Korkut predlaga kompromisno rešitev tega predloga v tem zmislu, naj se vsak poslanec izjavi, ali je osebno za zvišanje dnevnice ali ne. Ta predlog Korkutov zbudi v zbornici splošno veselost, ker naj bi se po njegovem predlogu izplačale povišane dnevnice le onim poslancem, ki bi to zahtevali. — Zbornica razpravlja nato o predlogu demokrata Jankulovića, naj se poslanske dnevnice zvišajo za 60 dinarjev, kar naj se smatra kot draginjska doklada. Predlog se sprejme z večino glasov. — Zatem pride na vrsto druga točka dnevnega reda: predlog glede uporabe 7 odstotka državnega investicijskega posojila za železnice. Najprej se berečita poročila finančnega odbora o tej stvari. — Na kratko izjavljata poslanca Kristan (socijalni demokrat) in dr. Hohnjec (Jugoslovanski klub), ki zastopata stališče, da naj se posojilo uporabi le za one svrhe, za katere je bilo najeto in ne zato, da se uporabi za druge kredite. — Seja se prekine opoldne in se nadaljuje ob petih popoldne. — Zemljoradnik Moskovljević izjavlja, da nima vlada zmisla ne za dobro finančno in tudi ne za prometno politiko. Jasno je bilo rečeno, za kaj se sme uporabiti investicijsko posojilo. Ako bi se sedaj uporabilo posojilo v zmislu stavljenega predloga, potem ne bi imel narod več zaupanja in ne bi več podpisal nobenega posojila. Ako vlada potrebuje novih kreditov, naj razpiše novo posojilo. Zemljoradniški klub bo glasoval proti predlogu. — Proti predlogu se izjavljata tudi socijalni demokrat Kopač in narodni socialist Deržić, ki javno zatrjuje, da je vlada nespособna, še nadalje vodi državne posle. Prometni minister naj se obrne do finančnega ministra in naj od njega zahteva poseben kredit, nikar pa naj ne zahteva kreditov iz investicijskega posojila. Prometni min. Stanić pravi, da bo predlog, ako bo sprejet, zelo pripomogel do izboljšanja našega prometa. Transport po železnicah ne mora povečati in nabaviti se morajo nova vozila in popraviti stara. Minister odgovarja na nekatere očitke predgovornikov in pravi, da se noče muditi dalje pri tej stvari, ker je vso zadevo že dodobra pojasnil ob priliki interpelacije poslanca Deržića o našem železniškem prometu. Poročevalec Pavle Angelić poda še nekatere izjave, nakar preide zbornica na načelno glasovanje in sprejme predlog s 139 proti 43 glasovom. Tudi v podrobni debati so posamezni paragrafi sprejeti. Zakon določa, da se ministru za promet stavi iz investicijskega posojila na razpolago znesek 100 milijonov dinarjev. Iz te vsote mora nabaviti poldrugi milijon železniških pragov v znesku 60 milijonov dinarjev, nadalje nadomestne dele in material za popravilo vozil v znesku 35 milijonov in za železničarska stanovanja 5 milijonov dinarjev. — V drugem čitanju je zakon sprejet s 132 proti 32 glasovom. Predsednik izjavlja, da je zakon sprejet in da izgube dnevnice za današnji dan vsi oni poslanci, ki niso bili navzočni pri glasovanju. Seja se je končala ob 7.45. — Prihodnja seja jutri ob desetih dopoldne. Na dnevnem redu du: zakonski predlog o zvišanju kraljeve civilne liste. Interpelacije se bodo obravnavale jutri popoldne.

Genova in rappalska pogodba.

PREDKONFERENCA ZASTOPNIKOV MALE ANTANTE BO V GENOVI. PAŠIĆ ZAČASNO NE POJDE V GENOVO, KER JE ITALIJA POSTOPALA NELOJALNO PRI IZVEDBI RAPALLSKE POGODBE IN KER JE PREOBLOŽEN Z MINISTRSKIMI POSLI. ITALIJA PREDLAGA ROK 8 DNI ZA IZPRAZNITEV ZASEDENEGA DALMATINSKEGA OZEMLJA, JUGOSLAVIJA PA REVIZIJO RAPALLSKE POGODBE.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Današnje potovanje ministra za zunanje posle dr. Ninčiča na gospodarsko konferenco v Genovi ni po zadnjih vestih v zvezi z nameranim sestankom z italijanskimi državniki v Rapallu, ampak s predkonferenco zastopnikov male antante. Naši in italijanski diplomati se sestanejo tekom meseca aprila. Dan sestanka je ni oficijelno določen. »Tribuna« piše, da ministriški predsednik Pašić zaradi tega ne odpotuje v Rapallo, ker italijanska vlada še ni izvedla rapallške dogovora.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Nocoj odpotuje z ekspressnim vlakom naša delegacija na gospodarsko konferenco v Genovo, izvozniški ministrskega predsednika Pašića, ki ostane v Beogradu.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Z ozirom na sestanke naših in italijanskih delegatov na genovski konferenci, na katerem bodo razpravljali o izvedbi rapallške pogodbe, je italijanska vlada določila za rešitev tega vprašanja med obema delegacijama rok osmih dni, tekom katerega se pričakuje definitivna izpraznitev jugoslovanskega ozemlja, ki ga imajo Italijani še zasedenega.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Zunanji minister dr. Ninčič bo v Rapallu razpravljal z italijanskim ministrom za zunanje stvari Schanzerjem o izvedbi rapallške pogodbe. V diplomatskih krogih sodijo, da bo naša delegacija odgovorila na italijanski predlog glede zadržanega porazgovora o rapallskem dogovoru s prošnjo, naj se pogodba revizira, kar bi i v Beogradu i v Rimu zadovoljivo rešilo zadeve, ki še niso popolnoma očiščene.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Današnje »Vreme« poroča iz krogov, ki stoje blizu ministarskemu predsedniku Pašiću: Zatrjuje se, da ministarskega predsednika Pašića ne bo v delegaciji, ki jo naša država pošlje na mednarodno gospodarsko konferenco v Genovo. Vzrok, da ostane v Beogradu, so važna notranje-politična vprašanja, zlasti obtožba bivšega vojnega ministra generala Zečevića. Nadalje zahteva splošni politični položaj, da ostane ministarski predsednik doma. Čim se razmere izboljšajo, odpotuje v Italijo, kjer se bo pridružil naši delegaciji na genovski konferenci.

čū: Zatrjuje se, da ministarskega predsednika Pašića ne bo v delegaciji, ki jo naša država pošlje na mednarodno gospodarsko konferenco v Genovo. Vzrok, da ostane v Beogradu, so važna notranje-politična vprašanja, zlasti obtožba bivšega vojnega ministra generala Zečevića. Nadalje zahteva splošni politični položaj, da ostane ministarski predsednik doma. Čim se razmere izboljšajo, odpotuje v Italijo, kjer se bo pridružil naši delegaciji na genovski konferenci.

Rim, 5. aprila. (Izv.) Včeraj je zunanji minister podal obširno poročilo o genovski konferenci in naglasil kot njene glavne naloge: 1. vprašanje obnove Rusije; 2. vprašanje ureditve financ; 3. ureditev trgovine; 4. organizacija mednarodnega prometa.

Bukarešta, 5. aprila. (Izv.) Ministarski predsednik Bratianu je izjavil v parlamentu, da bo kot rumunski delegat na konferenci v Genovi sodeloval pri solidarni akciji za obnovo normalnega življenja in za obnovo mednarodnih odnosov, ki so potrebni za razvoj civilizacije v Evropi. Prepričan je, da bo ta sestanek opiral na utrditev politične in gospodarske enotnosti velikih in malih držav.

Bern, 5. aprila. (Izv.) Danes se je otvorila konferenca nevtralnih držav in njihovih strokovnjakov, ki jo je sklical zvezni svet v smislu predkonference v Stockholmu. Zastopane so vse povabljene države, Danska, Nizozemska, Norveška, Švedska in Španija. Tukajšnji poslanci omenjenih držav so prisostvovali otvoritveni seji. Zvezni svetnik Schulthess je pozdravil v ime zveznega sveta zastopnike tujih držav in je izrazil svoje zadovoljstvo, da se je konferenca sklicala.

RUMUNSKA KRALJICA MARIJA V ZEMUNU. NJENA POT V ATENE.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Rumunska kraljica Marija je včeraj dopoldne posetila Zemun. Vse ulice so bile okrašene z rumunskimi in z jugoslovanskimi zastavami. Kraljica se je pripeljala v zaprtem avtomobilu k Savi v spremstvu princa Pavla in svojih dvornih dam. Tukaj so jo pozdravili admiral Prica, general Hadžić in ravnatelj Brodarskega društva. Nato se je z ladjo »Karagorgije« prepeljala v Zemun. Povsod so jo prisrčno sprejeli. Tekom dneva si je ogledala mesto in nekatere samostane na Fruški gori. Zvečer se je kraljica Marija povrnila v Beograd. — Danes bi imela rumunska kraljica nadaljevati vožnjo v Sarajevo. Ker pa je iz Aten dospela vest, da je težko obolela njena hčerka princeznja Elizabeta, je nocoj odpotovala v Atene.

KRALJ ALEKSANDER OBOLEL. NJEGOVO ZDRAVSTVENO STANJE NEIZPREMENJENO.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Zdravstveno stanje kralja Aleksandra se tekom noči in današnjega dne ni izpremenilo. Temperatura se je zvišala. Zaradi tega mora kralj še nadalje ostati v sobi.

JUGOSLOVANSKI FAŠISTI V DALMACIJI.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Jugoslovanski klub je interpeliral ministra za notranje stvari zaradi napada jugoslovanskih fašistov na posl. Baniča v Dalmaciji.

V CSR SE UVAJA ČEŠČINA KOT DRŽAVNI JEZIK.

Praga, 5. aprila. (Izv.) Kako poroča »Prager Tagblatt«, je finančni minister izdal podrejenim oddelkom naredbu, po kateri morajo nemški uradniki tekom treh mesecev dokazati, da so zmožni češčine, ker bodo sicer umirovljeni.

TRGOVINSKA POGODBA MED ČEŠKOSLOVAŠKO IN AVSTRIJO V PRAŠKI POSLANIŠKI ZBORNICI.

Praga, 5. aprila. (Izv.) Poslanska zbornica je danes v prvem čitanju sprejela zakonski načrt, ki ratificira trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Avstrijo z dne 4. maja 1921.

PRED IZBRUHO V ELIKEGA MEZDNEGA BOJA NA ANGLEŠKEM.

London, 5. aprila. (Izv.) Delavci v ladjedelnicah so z večino nad 60.000 glasov odklonili predlog delodajalcev, naj se mezde znižajo.

ANGLIJA ZAHTeva OD FRANCIJE OBRESTI ZA POSOJILA MED VOJNO.

Pariz, 5. marca. (Izv.) Kako poročajo listi, zahteva Anglija od Francije povračilo obresti od posojila, ki ga je Francija najela med vojno. Dobro počena oseba je izjavila v listu »Echo de Paris«: V smislu dogovora iz leta 1919. se plačevanje obresti za tri leta odgodi. Lord Curzon je zadnje dni izjavil francoskemu poslaniku v Londonu, da bo vprašanje medzavezniških obveznosti tvorilo v bližnjem času še velike težkoče. Francoska vlada bo v svojem odgovoru na angleško noto najbrže opozarjala, da je ta angleško-francoska zadeva v zvezi z vsimi medzavezniškimi obveznostmi in da je brezpogojno potrebna skupna rešitev.

DONAVSKA KOMISIJA.

Bukarešta, 5. marca. (Izv.) Donavska komisija je včeraj nadaljevala svoja posvetovanja o donavskem vprašanju. Delegacije zastopnikov držav so predložile svoja poročila. Komisija se je posvetovala o ustanovitvi telefonske zveze vzdolž Donave od Ulma do Braille. V Bukarešti se zgradi osrednja brezžična postaja.

II. SOVJETSKI KONGRES ENODUŠNO ZA NOVO GOSPODARSKO POLITIKO.

Moskva, 5. aprila. (Izv.) Povodom zaključitve enajstega sovjetskega kongresa je ugotovil Ljénin popolno enodušnost v stranki glede nove gospodarske politike.

ZDRUŽITEV BESARABJE Z RUMUNJO.

Bukarešta, 5. marca. (Izv.) Rumunski senat je soglasno odobril protokol glede združenja Besarabije z Rumunijo.

DRUGI GRAŠKI BLAGOVNI SEJEM.

Gradec, 5. aprila. (Izv.) Drugi graški blagovni sejem se bo vršil od 26. avgusta do 3. septembra t. l. Sejem bo združen tudi s poljedelsko razstavo alpskih dežel in Burške.

O uradništvu.

Sedaj, ko se vrši redukcija uradništva, bi bilo mogoče dobro spregovoriti o stališču, ki naj ga zavzame pri tem država in o stališču, ki naj ga zavzame slovenski narod.

Stališče države bi moralo biti: kolikormogoče najmanj uradništva, ki naj bo pa tako plačano, da bo lahko živelo s svojo plačo. To je seveda zaenkrat nemogoče. Kajti danes je pač toliko in toliko ljudi, ki so usmerili vse svoje moči proti uradniški karijeri, ki so po večini že izven tistih let, ki bi jim dovoljevala, da se z neizčrpano energijo posvetijo drugim poklicom. Za bodočnost pa je treba paziti, da se bodo sprejeli samo res neobhodni potrebni uradniki, ki jih bo država lahko tako dobro plačala kot jih plačujejo privatna podjetja.

Po celi Evropi gre danes tendenca, da se število uradništva reducira. To ni samo posledica svetovne vojne, ampak posledica duha, ki se je porodil v svetovni vojni. Uradniški aparati, kot so jih imele evropske države pred vojno, korenijo v tistem patrijarhalno absolutističnem naziranju, da je uradniški in oficirski stan nekaj vzvišenega nad drugimi stani. Zato se je uradnik zadovoljil tudi z manjšo plačo samo da je imel uradniški nimb. Svetovna vojna pa je brutalno posegla v to idilično naziranje. To ni bil samo boj države proti državi, ampak tudi v lastni državi gospodarski boj stana proti stanu in posamezniku proti posamezniku. In v tem boju je polagoma pričel dvomiti celo pruski uradnik o svoji vzvišenosti, dokler ni z začudenjem opazil, da njegovi sodržavljanji že davno ne verujejo več na njegovo vzvišenost. In tukaj se je začelo. Kajti sedaj je videl uradnik, da je delat in mora delati ravno toliko kot njegov tovariš v privatnih poklicih, plačan pa je tolikointoikokrat slabše. To je seveda z moralčnega stališča nerazumljivo, dvakrat nerazumljivo pa je z gospodarskega, ker je država s tolikim uradništvom, poleg tega še potrošno podjetje, privatna pa so pridobitna. Zato se je bati, da bo trpela ta razlika v plači še desetletja, vse do tistega časa, da bo država uradnike iskala — ne pa jih reducirala. In kakor pri nas tako povsod.

Ce pogledamo problem s čisto slovenskega stališča, moramo reči, da ni v interesu Slovenstva, da bi drli naši inteligenti v državno službo. Mi smo sicer danes po pretežni večini še kmetijski narod, geografski pa ležimo na točki, ki ima najboljše pogoje za razvoj obrti in trgovine. In če pogledamo vrste našega uradništva, moramo reči, da so se posvečale pri nas uradniški karijeri ne ravno najslabše moči. Če bi se to godilo tudi v bodočnosti, bi bil to velik udarec za naš gospodarski razvoj.

Stojimo na stališču, naj se postopa pri redukciji pravično, črtajo naj se samo nepotrebna mesta, in če so na teh mestih kakšni uradniki, naj se postavijo na mesta, ki so prazna a potrebna, tako da ne bo nihče oškodovan in prikraštan v svojih pravicah. Za bodoče pa priporočamo inteligenci, naj se posveča pridobitnim poklicom.

Senator CSR Vaclav Klofač v Jugoslaviji

SPREJEM V MARIBORU IN CELJU. — SPREJEM V ZAGREBU. SENATOR KLOFAČ BO GOVORIL NA JAVNIH SHODIH V LJUBLJANI IN MARIBORU.

Ljubljana, 5. aprila. Danes je prišel v Jugoslavijo senator in bivši vojni minister CSR Vaclav Klofač, ki je ustanovil pred 25. leti narodno-socialistično stranko na Češkem. V Mariboru ga je pozdravil v imenu kraljeve organizacije NSS njen predsednik g. Jarh, v imenu občinskih zastopnikov NSS g. podžupan Roglič, v imenu načelstva NSS pa g. Fakin Zorko. Nadalje ga je pozdravil tudi generalni konzul CSR v Ljubljani g. dr. Beneš. V Celju ga je pozdravil v imenu celjskih občinskih zastopnikov NSS podžupan g. Žabkar, v imenu mladinske organizacije pa g. Dobovišek. Znamenitega gosta je spremlil do Zidanega mosta g. Zorko Fakin, odkoder se je odpravil v Zagreb, kjer so ga sprejeli g. dr. Politeo, dr. Rostohar, g. Rupnik in ostali člani pripravljalega odbora za kraljevo organizacijo NSS v Zagrebu. V spremstvu g. senatorja se nahaja njegov zet s svojo hčerko. G. senator pride okoli 20. t. m. v Ljubljano, kjer bo na javnem shodu govoril o ideji narodnega socializma. Istotako bo imel javen govor tudi v Mariboru. O podrobnostih bomo pravočasno poročali.

PAŠIĆ IN DAVIDOVIĆ ZNIZALA CIVILNO LISTO NA 24 MIL. DIN.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Snoči sta imela ministriški predsednik Pašić in načelnik demokratskega kluba Davidović daljšo konferenco, na kateri sta razpravljala o zakonskem načrtu glede zvišanja kraljeve civilne liste. Sporazumela sta se, naj znaša civilna lista 24 milijonov dinarjev na leto. Ako pa kralj potrebuje denar v tuji valuti, naj se zamenja po državnem tečaju. Ministriški predsednik Pašić je zahteval preko predsednika narodne skupščine, naj finančni odbor izpremeni dnevni red svoje današnje seje in naj razpravlja o zakonskem predlogu o kraljevi civilni listi.

FINANČNI ODBOR JE CIVILNO LISTO ŽE ODOBRL.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Finančni odbor je danes dopoldne razpravljal o kraljevi civilni listi in jo je po daljši

cijo NSS v Zagrebu. V spremstvu g. senatorja se nahaja njegov zet s svojo hčerko. G. senator pride okoli 20. t. m. v Ljubljano, kjer bo na javnem shodu govoril o ideji narodnega socializma. Istotako bo imel javen govor tudi v Mariboru. O podrobnostih bomo pravočasno poročali.

Zagreb, 5. aprila. (Izv.) Danes ob šestih popoldne je iz Prage dospel bivši češkoslovaški minister Vaclav Klofač. Na kolodvoru so ga pozdravile razne deputacije, akademska omladina in zastopniki narodne socialistične stranke v Zagrebu. Pozdravni nagovor je imel dr. Politeo. Klofač je odgovoril na pozdrav in naglašal skupnost interesov obeh bratskih narodov, jugoslovanskega in češkoslovaškega. Senator Klofač ostane v Zagrebu dva do tri dni.

POVRATEK NAŠEGA POSLANIKA NA RUMUNSKEM DVORU.

Beograd, 5. aprila. (Izv.) Danes dopoldne se je povrnil v Bukarešto naš poslanik na rumunskem dvoru Colak Antić, ki je spremljal rumunsko kraljico Marijo v Beograd.

STALEŽ VOJSKE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Pariz, 5. aprila. (Izv.) Po vesti »New York Herald« iz Washingtona bo predsednik Harding protestiral, ako bi kongres zopet nameraval znižati proračunu za vojsko in mornarico stalež moštva, ki ga je sprejela vlada. Vlada predlaga zahteva za vojsko na kopnem 140.000 mož in 13.000 častnikov, za mornarico pa dovolj moštva za ladje, ki ostanejo po izvedbi razorožitvenega programa.

Praga 618—621, Svica 6300—6400, Dunaj 425—435, Budimpešta 37.50—38.75, Varšava 10—10.50, Valute: Ameriški dolarji 312—318.50, bolgarski levi 190—0, češkoslovaške krome 600—608, napoleondori 1025—0, nemške marke 106—112, švicarski franki 6300—0, italijanske lire 1695—1715. Beograd, 5. aprila. (Izv.) Devize: Dunaj 1.15—0, Berlin 26—0, Budimpešta 9.50—0, Bukarešta 0—62.30, Milan 430—0, London 360—361, New York 82.50—0, Pariz 741—742, Praga 155—156, švicarski franki 1575—0.

Curih, 5. aprila. Berlin 1.64, New York 514, London 22.64, Pariz 47.55, Milan 27.27, Praga 9.55, Budimpešta 0.58, Zagreb 1.55, Varšava 0.13, Dunaj 0.066, avstrijske krome 0.07. Praga, 5. aprila. Dunaj 0.615, Berlin 17.005, Rim 284.75, Budimpešta 5.90, Pariz 489, London 235.50, New York 53.075, Curih 1045.50, avstrijske krome 0.615, italijanske lire 281.75. Zagreb, 5. aprila. (Izv.) Devize: Berlin 102—105, Milan 1700—1735, London 1435—1437, (čak) 1425—1435, New York (kabel) 222—0, (čak) 321—322, Pariz 2925—2950,

Slovenstvo in republikanstvo.

Pod tem naslovom prinaša četrtkova »Nova Vasa« članek voditelja slovenskega zemljoradniškega pokreta in znanega pisatelja A. Novčana, ki zahteva, da se z njim seznani tudi širša slovenska javnost, da spozna iz njega cilje te nove stranke.

Članek se glasi:

Slovenstvo in republikanstvo.

V naši jožefdanski resoluciji smo povdarili zemljoradniki iz Slovenije svoje slovenstvo in svoje republikanstvo.

S tem, da smo se izrekli za slovenstvo, se nismo še izrekli za nacionalizem v meščanskem kapitalističnem pojmovanju te besede. Mi smo Slovenci v toliko, v kolikor govorimo slovenski jezik, to je, v kolikor nismo Nemci, Italijani, Srbi ali Francozi. Mi se zavedamo, da je slovenstvo kulturna činjenica prvega reda in da se imamo zahvaliti slovenstvu, če hočemo biti danes suvereni del Jugoslavije in da nismo podvrženi delu Nemčije ali Italije. Razumeti slovenstvo pomeni stopiti v najgloblje globočine narodne duše, iti z njo od njenega prvega gledanja, ko se je širila v stepski prostosti nomada, pa do začetkov organizirane državnosti in preko vseh tragedij slovenskega kmetijskega tlačana do najnovjših dni. Naš sladki »kaj« je zvenel tisoč let po naših seljaških kočah in z njim je čarobnik Prešeren zbudil nad milijon otrpelih in v močvirju pozabljenosti tonečih duš. Čemu bi se sedaj odpovedovali slovenstvu zavoljo nekakšne »troimenosti« na ljubo belgrajskih kapitalistov in framazonov, ki hočejo Veliko Srbijo? Da, priznajmo si, politična komitacija srbstva Pašić in Pribečević hoče Veliko Srbijo, zato sta nas vklepala najprej v centralizem vidovodnega ustave, nas vrgla v gospodarsko bedo prečanskega kulija, ki naj plačuje, dokler ne bo krvavi pot poplavljen, ker bo po pauperizaciji, to je po popolnem uboju, mehkejši in voljniji, da sprejme vsako politično pustolovščino hegemonistične belgrajske buržoazije. Jugoslavija bo, ali centralistična, militaristična in monarhistična Velika Srbija, ali pa moderna konfederacija (Združene države) z jasno izraženo državnostjo Slovencev, Hrvatov in Srbov — in če je kaj pameti v nas tudi — Bolgarov.

1) smo se v jožefdanski resoluciji proglasili za Slovensko Zemljoradniško stranko in zato še naše slovenstvo ni abdikacija (izneverjenje) zemljoradniške misli in nikakšna koncepcija meščanskim strankam.

Povdarili smo tudi, da smo republikanski mišljenja. Zgodovina nas uči, da se je vsak narod, ki se je razvijal in napredoval, otresel prej ali slej monarhije. Monarhija je grška beseda in pomeni samovladje, vladanje samo ene osebe. Republika je latinska beseda in pomeni vladno javnost, to je vladna ljudstva, ljudovlada. Mar je misel združene države res nezdružljiva z republiko? V vsaki monarhiji lahko zavladava dvorska kamarija, poganja globoke korenine militarizma, smrdi korupcija, cvetita ponižnost in omejenost, a po pravicah in po imetju ljudstva steguje svoje ostre kremplje požrešni Moloh vladajoče kaste. V monarhiji zvođeniki zakoni v naredbe, samovoljne naredbe postajajo kruti zakoni, čut dolžnosti in odgovornosti se topi v servilnost (suženjsko občutje) podložnikov, a o svobodi se sme premišljevati samo v ječah. Medtem ko monarhija pozna samo podložnike, hoče in ima republika le svobodne državljane. V republiki je najvišji predstavnik naroda izvoljen od državljanov na neko dobo časa, je torej izključeno, da bi bila usoda ljudstva v rokah enega samega človeka neizpodbitno do njegove smrti. Mi zemljoradniki Slovenije se zavedamo, da je velika večina našega ljudstva republikanskega mišljenja. Zato smo brez strahu na levo in desno v jožefdanski resoluciji izjavili pred vsem svetom, da je naš ideal državne oblike republika, konfederativna republika Jugoslavija, za katero se bomo potegovali in borili z vsemi zakonitimi sredstvi.

Proti Odesi.

Trst, 5. aprila.

Pred kratkim je odplul iz tržaške luke Lloydov parnik »Carniola« proti Odesi, da dovrši svojo prvo, izredno vožnjo v Črno morje. Spotoma se je ustavil v Benetkah, da ukrca poslednje potnike in blago, kakor je bilo svojčas določeno. Parniku poveljuje kapitan Pavel Winter.

Listi poročajo, da se je Lloydov vendarle posrečilo, čeprav se je boril z velikimi težavami, pripraviti vse potrebno za odpotovanje parnika »Carniola« v Odeso, ki je važnega pomena. Važno je v tem, da je potovanje »Carniolije« pričetek obnove trgovskih odnošajev med Italijo in Rusijo in pričetek delovanja italijanske tr-

govske mornarice v lukah Črnega morja.

V času, ko se je Lloyd pripravljati na ta prvi korak, so se pojavljale od raznih strani netočne vesti, ki so skušale ovirati in celo preprečiti ta pogumni korak, na katerega se je polagalo toliko upanja.

Še nekoliko dni pred odhodom »Carniolije« je bilo ravateljstvo Lloyd-a zanimalo nekatere lažnjive vesti, med drugimi tudi očetek, da se nahaja na parniku »Carniola« pokvarjeno blago, ki je prispelo iz Nemčije in Čehoslovaške. Ravateljstvo je izjavilo, da se del blaga ukrca v Trstu, večina pa v Benetkah, in da bo to blago izključno italijanskega izvora. Izjavilo je nadalje, da bo ukrcao blago prvovrstno, zakaj pokvarjenega blaga ne bi mogli oddati nikjer in morda še najmanj v ruski Odesi. Z ozirom na visoko carino in iz razumljive taktike je bilo naloženo najbolje blago in tako, po katerem se v Rusiji najbolj povprašuje. Preskrbljeno je, da ostane vse blago zdravo; za to skrbijo strokovnjaki, ki so uslužbeni na parniku; oni imajo edino nalogo, paziti na to, da se blago ne izprdi.

Zakaj poročamo to? Marsikomu se bo zdelo to poročilo nevažno in ne vredno tiska. Ali kdor gleda globlje v bodočnost, ta mora spoznati važnost započete akcije. »Carniola« je prvi italijanski parnik, ki je odplul v ruske vode. Res je, da je odplul pred njim že neki drugi parnik v Odeso iz Genove, a ta je vozil edino blago, ki je bilo odposlano tja od odbora za pomoč Rusiji. »Carniola« pa je prvi parnik, ki se je podal v Rusijo po kupčiji. Storjen je prvi korak: trgovinski odnošaji med Italijo in Rusijo so obnovljeni in započeti.

Italija se je tedaj približala Rusiji, kljub temu, da se je vedno izkazala kot izrazita sovražnica slovanstva in tudi političnemu sistemu, ki vlada sedaj v Rusiji. Prerila se je preko predsodkov in je pričela trgovati. Zakaj bi tega ne storila, ako ji nese? Saj pri tem lahko še vedno ostane to, kar je bila in kar je.

Kaj pa Jugoslavija? Z njo je seveda nekoliko drugače. Vlada v Jugoslaviji se nikakor neče otresti predsodkov in hoče ostati značajna! Ona je za slovenstvo, ampak... ampak se ne more strinjati s sedanjo boljševiško vlado, zato tudi noče imeti z Rusijo nikakih stikov. Če bi to storila, bi se pač utegnili zameriti nekaterim velelislam in med temi bržkone tudi Italiji. Jugoslovanska vlada hoče torej ostati značajna, ostati hoče nevtralna in pasivna, kar se tiče Rusije; medtem pa se antantne države približujejo Rusiji, dobrikoje se ji in iščejo z njo stikov. Jugoslaviji so menda podobni stiki z Rusijo nepotrebni; ostati hoče najbolj strogo buržoazna.

Godi se tedaj vse narobe: bogate države, ki so proti slovanstvu, se približujejo Rusiji, slovanska, šibka država pa se ji odtušuje. Jugoslovanska vlada bi morala biti prva med prvimi v prizadevanju zblizanja z Rusijo. Že davno bi morali biti med Rusijo in Jugoslavijo diplomatski in trgovski stiki, čeprav ti poslednji zaenkrat samo formalni. Ali Jugoslavija bo pripadala poslednja. A vprašanje je, kaj poročajo takrat Rusi. Uverjeni smo, da je Jugoslavija zapravila že precej simpatije. S tem, da stoji Jugoslavija hladno ob strani, dokazuje, da je diplomacija jugoslovanske vlade slaba in zelo kratkovidna. Da bi znala vsaj posnemati druge!

Jugoslovanska vlada očitno čaka na prevrat v Rusiji in računa na zblizanje z njo, ko preide iz sedanjega socialnega ustroja. Kaj pa, če se to ne zgodi? Utegne pa se zgoditi tudi tako, da se sistem v Rusiji izpremeni, antipatija do Jugoslavije pa ostane.

Gospoda pri vladi! Vrabec v roki je boljši, kakor golob na strehi. Sicer pa vam po vaših računih golob na strehi itak ne uide. Bodite torej pametni in previdni in imeli boste lahko oboje: vrabca in goloba.

Slopsno mnenje med Slovenci v Italiji je, da ravna Jugoslavija, kar se tiče Rusije, neslovansko in nediplomatično. Hladnost do Rusije, naj bo že kakršnakoli, naše ljudstvo obsoja.

Predsodke na stran, gospodje pri vladi, in delajte vsaj tako, kakor delajo sovražniki slovanstva in vel. Rusije.

Socialna kriza v Angliji.

Anglija je poleg Amerike danes ena izmed gospodarsko najbolj razvitih kapitalističnih držav. V vojni je imela Anglija najmanjše žrtve in materijalne žrtve. Iz vojne je izšla Anglija kot zmagovalka. Britanski imperij je svetovna vojna zaokrožila. Anglija je v svetovni vojni dosegla vse ono, kar je hotela. In po vojni je izgledalo, da gredo dežele zmagovalke gospodarski konjunkturi nasproti. Trajalo je precejšnje število mesecev, ko so industrije delale s polno paro. Delavci so si izboljšali svoj gospodarski in socialni

položaj in naraščal je njihov politični vpliv. Zlasti rudarji so korakali na prvem mestu. Dosegli so šesturni delavnik in plače so zelo narasle.

Toda komaj so rudarji odnesli svojo poslednjo zmago, že je prišel val krize iz Japonske preko Amerike. Svetovna gospodarska kriza se je pojavila tudi na Angleškem. Blago je obležalo v skladiščih. Poleg tega pa je pričela Nemčija preplavljati svetovni trg s svojimi cenimi produkti in izpodrivati druge industrije.

Posledice se je pojavile najprej na premogu. Cene so pričele padati in angleške cene niso mogle več konkurirati. Podjetniki so zahtevali znižanje plač. Prišel se je ogromen boj. Angleški rudarji so stopili v štrajk in štrajkali cele tri mesece. Končno so podlegli, mezde so se znižale za 12 odstotkov. Sledile so druge stroke. Štrajk je sledil štrajku, ali povsodi so delavci podlegli, ker pojavila se je industrijska rezervna armada. Nastopila je nezaposlenost, ki je naraščala od meseca do meseca in dosegla lani junija meseca svoj višek. Pozneje je malo popustila, ali sedaj je štačionarna. Dva milijona nezaposlenih in tri in pol milijona rodbinskih članov štejejo na Angleškem. Februarja je znašala nezaposlenost 16 odstotkov vsega angleškega delavstva. In v zadnjem času nezaposlenost zopet narašča, kriza se postruje, mesto da bi se razmere zboljšale. Preti nevarnost, da naraste število nezaposlecev na 7 milijonov, da bo vsaki šesti na Angleškem brez posla.

Pred kratkim so namreč izprle

strojne tovarne in ladjedelnice okoli en milijon delavcev, tako, da je s temi naraslo število nezaposlecev na tri milijone. Pogajanja, ki so se vršila, so se te dni razbila. Nove trume delavcev so se pridružile. Delavstvo v velikih delavnicah v Clyde in Southamptonu je ustavilo delo te dni.

Dočim se je doslej vršil boj med delavci in podjetniki predvsem za ohranitev mezd, v katerem boju so delavci povsodi podlegli, se vrši sedanji boj za ohranitev pravic, ki so si jih pridobili delavci v obratih glede delavnega časa in glede samoodločbe v obratih. Ta boj radikalizira delavske mase. In delavci, ki stoje sedaj v boju, širijo propagando, da se jim pridružio še druge kategorije in da se razraste boj v generalni štrajk. Med tem pa neprestano narašča politična moč Labour Party.

Gospodarska in socialna kriza, ki jo danes preživlja Anglija sega globoko. Ona je izraz krize celega gospodarskega sistema, ki ima svoj začetek v Angliji, kjer se je razvil do najvišje stopnje. Kapitalizem je v krizi. Njegova organizacija ne odgovarja več potrebam gospodarskega življenja in socialnim silam. Delavstvo, ki je dobilo svoje politično torišče v Labour Party, se bojuje za politično oblast v deželi. V konzumnih in strokovnih organizacijah pa je razvil voditelje in organizatorje za nov sistem gospodarstva. V tem leži globok pomen težke gospodarske in socialne krize, ki jo danes preživlja Anglija.

Politične vesti.

× Kaj se govori? »Politika« v Beogradu prinaša sledeči razgovor dveh prijateljev o znani ponudbi rusko-amerikanskega konzorcija za zgradbo jadranske železnice: — Najkrasnejše pa je, pravi prvi, da zahteva konzorcij na progi svoje železnice izkoriščanje rudnikov, gozdov in vodnih sil... To ni nič, ga prekine drugi, saj ima država pravico, da odkupi svoje rudnike, gozde in vodne sile!

× Novo trgovanje z Reko. Včerajšnja »Slobodna Tribuna« osvetljuje v uvodniku najnovejše stanje jadranskega vprašanja. Pred par dnevi je že poročala, da rapalska pogodba še vedno ni registrirana pri Zvezi narodov, da vsled tega še danes nima polne mednarodne veljave in da ga naša vlada namenoma še ni registrirala, da si vsi tozadevni spisi nahajajo v Ženevi. Italijanska vlada sama pa nima interesa, da se podvziva s pogodbo, ki se je noče držati. To obnašanje naše vlade se sedaj spravlja v zvezo z znanim načrtom »pristaniškega konzorcija« Reka - Baroš - Sušak. V tej smeri deluje vest, da se bodo naši delegati pred otvoritvijo genovske konference sestali z italijanskimi, kjer se bo pokušilo rešiti sporna vprašanja z revizijo rapalske pogodbe in korekturo meje. Tozadevno se je v beograjski po-

lični in finančni javnosti pojavil sledeči predlog: Reka pripade Italiji, Zader in Dalmatinski otoki Jugoslaviji, Skader se postavi pod jugoslovansko-albanski konzorcij. Reka pod jugoslovansko-italijanski. O teh in drugih varijacijah se bo govorilo v Genovi. Na te vesti opozarja »Slobodna Tribuna« našo javnost, da ne bo doživela drugega Rapalla tako nepripravljena, kakor je bil prvi.

Beograjska »Pravda« o Šušteršiču.

Beograd, 4. aprila. (Izv.) Današnja »Pravda« objavlja daljše poročilo iz Slovenije, v katerem veli, da se v Sloveniji vedno bolj širi gibanje skupine dr. Šušteršiča, ki v prvi vrsti ogroža skupino dr. Korošca. Gibanje direktno ogroža našo državo. Mnog duhovnikov podpira to gibanje. Med njegovimi pristaji se omenja tudi ljubljanski »Slovenec«. Vsled tega je Koroščeva skupina v nevarnosti, da ostane brez svojega glasila v Sloveniji. Akcija dr. Šušteršiča ima namen napraviti zmedo v vrstah Slovenske ljudske stranke. Govori se, da namerava postati dr. Šušteršič nekak drugi Radič za Slovenijo. Gibanje je močno in organizirano in povsod po deželi se snujejo odbori in podobori te nove organizacije Ljudske stranke.

Gospodarstvo.

Za zboljšanje našega prometa.

Iz govora posl. Iv. Deržića v narodni skupščini.

(Nadaljevanje.)

Gospodje! Mislim, da ni potrebno, da posebej navajam dokaze. Opozoriti hočem samo na to, da stoji danes na naših železnica preko 6.000 natovorenih vagonov, od teh 5.000 samo na zagrebški direkciji, od katerih je polovica natovorenih z carinskim blagom, katere stoji samo zbog tega, ker nista delala minister financ in minister prometa v sporazumu. Minister ni imel pravice, da bi določil pravec, kako naj se postopa pri carinjenju, da ne bodo stali vagoni natovorjeni s carinskim blagom po pet do šest mesecev, vsled česar zgublja država milijarde ter dobi le nekoliko milijonov na carini.

Gospodje jaz trdim, da je sistem, ki vlada danes pri nas, popolnoma pogrešen. Mi smo danes država, ki živi samo od carin, in to je povsem pogrešeno. Reči pa moram, da finančni minister dosledno izvaia to svoje stališče in da pravi njegov generalni ravatelj: noli me tangere, tukaj sem jaz gospod in vse je gotovo. Tako je mogoče, da se dogajajo slučaj, da podrejeni carinski uradnik enostavno na Rakeku noče pregledati ponočnega brzovlaka, ker zadnji voz ni tako razsvetljen, kot bi bilo potrebno. In brzovlak je vsled slabe razsvetljave enega voza moral čakati do 8. ure jutraj.

Drugi slučaj se je zgodil v Mariboru, kjer se je pred dvema tremi meseci končal pred sodiščem. Zagovarjati se je moral činovniški uradnik-mladenič, kateremu se je poverila najtežja naloga, to je sodstvo v prvi instanci nad omili, ki se so pregrešili proti carinskim predpisom. Mladenič bi bil lahko za pet, šest let postal sposoben uradnik. Na tem mestu pa je bil samo eno leto, nihče ga ni poudaril in dobil je sodniško oblast v svoje roke. Ako se,

gospoda tako dela, ako železnice nimajo priznane prava, tedaj se taki pogreški naravnost morajo dogajati, kar je v nasprotju z zdravim gospodarskim razumom naše države, in kar je našo državo privedlo do sedanjega kritičnega gospodarskega položaja.

Jaz sem mnenja, da se na vsaki način morajo železnice postaviti na posebno stališče, da niso vezane na birokratizem in da ima minister saobračaja v vseh pravicah in zakonih, ki se tičejo prometa prvo in zadnjo besedo. Ako gospodje trdite, da to nasprotuje obstoječim zakonom o državnih kontrolah, o računovodstvu, vam jaz tega ne morem priznati. Minister financ naj vsaj izbere posebno komisijo, iz članov glavne kontrole, enega in več članov finančnega ministristva in iz člana ministristva saobračaja, katerim se poveri naloga, da vsaki mesec ali vsaki drugi mesec pregledajo gospodarstvo z državnim denarjem in resoru ministristva saobračaja. Dokler se tega ne učini, je nemogoče, da bi bile državne železnice aktivne. Drugi storjeni pogrešek se nanaša na carine. Generalna carinska direkcija, odnosno finančni minister ni se pobrigal za to, da bi pri carini dobili strokovnih uradnikov v istem številu, ki so potrebni za ocarinjenje uvoznega in izvoznega blaga. Uvedeni sistem je mogoče bil pred vojno dober, ker je uradnik stopil v carinarnico kot praktikant in se tam večal in na to dobil mesto. Toda gospodje po prevratu so nastale abnormne prilike, ki so zahtevale popolnoma drugačno postopanje. Generalna carinska direkcija je opustila prirejanje polletnih carinskih kurzov, kjer bi se bilo carinike izvežbalo in se jim obrazložilo carinske zakone in s prečanskimi kazenskimi zakoni, ki še vedno veljajo, da bi njihovo postopanje bilo v skladu z obstoječimi zakoni. Nasprotno postavilo se je ljudi v carinarnico in so se jim dala odgovorna mesta, za katera so bili nespo-

sobni in kjer so uvedli še danes obstoječo korupcijo in anarhijo. To je delstvo, ki mi ga pošteno morate priznati, tu so tisti veliki pogreški, radi katerih izgublja država na stotine milijonov. Rekel sem že, da ministristvo saobračaja ni pravilno zapopadlo svoje vloge in da so se funkcionarji tega ministristva postavili na stališče, da je to sporedna stvar, ki se jih ne tiče. Temu se ne čudim, kajti tedanji minister je bil politik in je moral verovati vsemu, kar so mu referenti predložili. Povedal sem že, da min. saobračaja ni bilo tako organizirano, kakor bi bilo potrebno in da se v ministristvo niso pozvali železniški uradniki iz vseh naših krajev, in da se niso postavili vsi uradniki, ki so se z uredbami odredili. Pri namestitvi se namreč ni gledalo na izpite in strokovno pripravo, temveč na strankarsko pripadnost. Posledice takega triletnega dela vidimo danes. Ministristvo saobračaja obstoja danes samo na papirju, in kar je v njem je samo zmes popolne anarhije in razsula. Posamezni oddelki gospodje, ne vrše svoje dolžnosti. Dovolite, da vam obrazložim, kako je to ministristvo organizirano. Najvažnejše oddeljenje je po mojem mnenju isto, ki mora voditi najočnejši račun o živem gradivu, to je o osebju. To splošno oddeljenje sestoji iz načelnika, to je šefa kabineta in njegovih sodruidikov. Človek je pošten in čist, toda železniške službe ne pozna in nima pojma o srbskih, avstrijskih, ogrskih in bosanskih železniških zakonih. Moral bi izjednačiti vse personalne predpise in pripraviti pravilnike za eksekutivno službo. Jaz ga ne napadam osebno, nego trdim samo, da ne more zadostiti svoji nalogi, kot načelnik ministristva saobračaja. Potrebno pa je, da šef najvažnejšega oddeljenja pozna vse predpise, za kar je potrebno najmanj eno ali dve leti. dotlej on ne more vršiti načelniške službe splošnega oddeljenja in ne more referirati ministristvu tako, da dobi poslednji jasno sliko osebja v posameznih pokrajinah. V ministristvu saobračaja velja samo načelo, da se budžet ne sme prekoračiti. Budžet pa, ki je bil izdelan l. 1919 je historični dokument popolne impotence ministristva saobračaja. Lani je minister g. Velizar Janković uveljavil novo uredbo in ustanovil takozvano generalno direkcijo. Gospodje! Ta protistavna odredba se je preko noči izvedla. Pri tem se niso vprašali železniški strokovnjaki, ravnatelji in javni krogi. Uredba temelji na prejšnjem srbskem zakonu o ustroju beograjske železniške direkcije. In prevzel so se vsi buržuazni sistemi. A razvetele predvidevane so razne kvalifikacije, kjer se zahteva neka večja strokovna, finančna priprava. Te uredbe se niti v eni točki ni izvedlo, razven v toliko, da se je postavilo neko osebo za generalnega direktorja. S tem se je kršil budžet, ki predvideva samo enega ministra, enega pomočnika in enega generalnega direktorja, nikakor pa ne enega pomočnika generalnega direktorja. Ko smo l. 1919 in 1920 v imenu narodnih železničarjev zahtevali od ministristva saobračaja, da se to ministristvo organizira, nam je vsaki minister odgovoril, da se bo to zgodilo, toda da ni budžetne možnosti. Tam kjer je bilo neobhodno potrebno ni bilo budžetne možnosti, tam pa kjer ni bilo neobhodno potrebno, bila je budžetna možnost in se je gazil zakon radi tega, da imamo dve osebi, enega generalnega direktorja in drugega kot njegovega pomočnika. (Dalje pr.)

Pojasnilo.

× Pojasnilo. »Balkan« d. d. za mednarodne transporte v Ljubljani ureja uradne zadeve med sedanjo in staro obliko te družbe, ki se je prej glasila »Trgovska, špedicijska in komisijska delniška družba Balkan v Ljubljani.« Ta družba se je v smislu svojih starih pravil pečala namreč tudi s trgovskimi in komisijskimi posli, dočim obsega njen sedanji delokrog izključno le špedicijske in carinsko-posredniške zadeve. V tem smislu je bilo treba izbrisati stari naslov tvrdke v trgovskem registru; izbrisati pa se je moral stari naslov tvrdke tudi pri Generalni Direkciji Carina v Beogradu glede carinske posredništva, medtem, ko je to ravateljstvo priznalo te pravice na novi naslov družbe. Navedeni izbris so objavile, kakor običajno, Službene novine, dotična notica pa je prešla v nekatero ostalo časopise. Ker smo donali, da neka konkurenčna tvrdka prav pridno izrablja te objave in ker bi bil vsled njih tudi kdo drugi lahko napačno poučen, javlja podpisana družba, da zgoraj označene objave tolmajo le opisani uradni postopek, ter da upravlja »Balkan« d. d. za mednarodne transporte v Ljubljani slej ko prej vse špedicijske in carinsko-posredniške posle, tako v Ljubljani kakor pri vseh svojih podružnicah. — »Balkan« d. d. za mednarodne transporte v Ljubljani

C. N. in A. M. Williamson:

Cesaričini biseri.

(Dalje.)

Mogoče je bil baš ta. Ako ne, se vsaj ni zdelo verjetno, da bi »Dietz« popustil konkurenci v takih stvarih. Kio je zletela z očmi po stenah. Vsaka izmed plošev v stenskem oboju je utegnula zakrivati tajno shrambo! Teh plošev je bilo mnogo in razne velikosti; bile so prepletkane z nežno sivo barvo in obdane s finimi belimi robovi. Da bi preizkusila vsako, bi se bila morala zamuditi več ur, razen ako bi bila sreča mila in bi našla že odkriva na pravo. Toda — O'Reillyjev plašni pogled je bil namerjen v levo plat sobe. Sklenila je začeti svoj posel na tej strani, upaje, da ga tukaj tudi konča. Nekoliko preudarka ji je moglo prihraniti mnogo dragocenega časa. Za katero teli ploščic je najbolj gotovo tičala skrivnost?

Okrajek od sivo pobarvanega lesa je tekel krogokrog sobe v višini kakih treh čevljev nad rdeče pregrnjenim podom. Nad tem okrajkom so bile razdeljene v odmerjenih presledkih široke štukaturne ploške, dve na vsaki strani sobe; tvorile so ozadje za istotoliko barvanih tiskov v zlatih okvirjih. Med njimi so se vrstila majhna, ozka polja, okrašena z običajno cvetlično slikarjo. Pod temi manjšimi so bila napravljena še manjša, v vodoravni legi, obrobjena z belimi zavrtinami in žebniki; merila so svoje štiri palce višine in deset širine; na lev strani stene jih je bilo dvoje.

»Baš prava velikost za skrinjice, v kakršnih hranijo dragulje,« je pomislila Kio. »In prava višina, da moreš odpreti, ne da bi se bilo treba postaviti na prste. Ako bi jaz vdelavala zakladnico, si ne bi izbrala drugega prostora!«

Položila je prst za rob prve izmed njih. Nič se ni zgodilo, nikaka vzmet se ni vdala pritisku. Z enakim uspehom je poizkusila svojo srečo pri drugi. Obstala je vsa razoča-

rana, a le, da bi počakala nove, porabnejše misli.

»Stavim, da se dá izdreti!« se je spomnila nato. In — o, zmagooslavje! — res jo je izdrla, ko je vteknila ostre nohtičke pod beli rob. Vsa ploščica se je ločila od stene kakor pokrov pri pločevinasti škafli. Za tem pokrovom so bila železna ali jeklena vrata približno enakih razmerov kakor vnanja ploščica. Tudi ta so bila sivo prepletkana in so kazala drobno ključavnico, kakor bi zvrtila luknjo z ostrino majcenino škarjic.

Kio je položila pokrov tik zraven sebe na pult, da bi ga imela v doseg, ako bi ga potrebovala nanaglem. Nato je vteknila ključek, ki ga je bila izmeknila O'Reillyju; izlahka je zdrknil v ključavnico. Obrnila ga je. Jeklena vrata so se odprla, in Kio je pogledala v skrivališče. Zapazila je zveženj bankovcev, povitih s papirnatim trakom. Poleg njih je ležal ovoj, a ne takšen, kakršnega ji je bila naslikala gospa Sandsova. Bil je večji, daljši, širji in debelejši. Zdel se je napravljen od sirovega platna, in namestu drobnih zlatih pečatov z monogramom je nosil petorico rdečih. Kioji se je skrčilo srce. Tak za to je bilo treba toliko truda! Jedva je verjela svojim očem. A končno — mari ni bilo v tem ovju dovolj prostora za onega — za pravega?

»Treba ga bo odpreti in pogledati,« si je dejala Kio. In spet ji je upadel pogum. Tudi ako stori tako — po čem more spoznati, da drži v rokah tisto, česar je iskala? Če je O'Reilly vzel papirje iz ovoja z zlatimi pečati, ga ni več znamenja, ki bi ji povedalo, da so pravi.

Vzela je platneni ovoj iz zakladnice ter ga obrnila. Na drugi strani je bil naslov, zapisan s krepko, značilno pisavo: »Justin O'Reilly, v roke ravnateljstva, Kolumbijske banke, Novi York.«

Samo nekaj je govorilo za to, da so v ovju res listine gospe Sandsove: Kiojina neomajna vera v uspeh.

Pritisnila je na prvi pečat. Počil je počez. Drugi mu je sledil; ko pa

se je dotečila tretjega, se je oglašilo pred vrati govorjenje.

»Odpri mi, prosim, s svojim ključem,« je rekel nekdo.

Bil je O'Reillyjev glas!

XIII. POGLAVJE.**»Nobene možnosti!«**

Ko je Beverley Sandsova zaprla vrata med Clodaghino in strežnično sobo, je molče obstala pred Justinom O'Reillyjem.

»Nu, gospa Sandsova,« je dejal on, »čestitati vam moram.«

»Čestitati — na čem?« je zajec-ljala. Ta hip se je zdelo vsa otroška in ponižna; prav nič ni bila podobna princesi, ki je očarala Rogerja Sandso proti njegovi volji.

O'Reilly se je okrutno nasmehnil. »Ali je mari že prepozno za poročne čestitke? Tako, veste — častiti človek ženin, ker želi nevesti dobro, in narobe. Sicer pa ne mislite, da namigavam.«

»Saj vidim, da ste me prišli samo žaliti!« je vzkliknila Beverley.

»Kakor veste, gospa Sandsova, stojim na drugi strani barikade. Ne morete se čuditi, da nisem vaš prijatelj.«

»Vem, vem!« je odgovorila trpko. »To vem že od lani, od tistega septembrskega dne, ko sva se videla na »Santaféški delniški železnici«. Takrat sem se nadejala — nekoga drugega, ne vas. A takoj sem ugenila, zakaj ste prišli.«

»Storil sem, kar mi je narekovalo prijateljstvo,« je skopo pojasnil O'Reilly. »Ta beseda me baš spominja enega izmed povodov, radi katerih vam lahko čestitam: vaše male prijateljice. Sijajna oseba je! Kdor ima takšno priprošnjico, je bogme vreden zavidanja. Rekla mi je, da bi rada umrla za vas. Sodeč po njeni vnanosti se ji utegne to posrečiti. Prepričan sem, da se vam zdaj mudi k nji. Oh, in še eno čestitko: zaradi biserov.«

»Kako ste zvedeli?« Beverley je od strmenja pozabila svoje ponižanje.

»Ali vam niso povedali, da jih je hotel Heron kupiti za svojo ženo?« ji je odvrnil O'Reilly vprašanje za vprašanje.

»Niti sanjalo se mi ni! Moj mož me je iznenadil z njimi danes popoldne. Ako bi bila vedela, da želi gospod Heron...«

»Za lepega naivneža me imate, gospa Sandsova! Da bi se jim bili odpovedali radi Herona in njegove soproge — tega vam res ne verjamem!« se je zasmejal O'Reilly.

»Jaz pa vem, da bi se jim bila! Še zdaj prepustim bisere gospe Heronovi, ako storite tako, kakor vas je prosila Kio Reillyjeva. Dajte, bodite usmiljeni! Za tiste listine bi dala rada več, nego so vredni biseri. Življenje bi dala zanje, ako bi bilo komu kaj do njega. Tako pa — res: ali ne bi bilo mogoče... za bisere?«

»Nobene možnosti ni, gospa Sandsova,« je trdo odrezal O'Reilly. »Ili mecam. Obljubil sem Heronovim, da bom večerjal z njima. Veselilo bi me slišati, kako se počuti moja soimenica, potem pa pojdem.«

(Dalje prih...)

Drobiž.

»Razbojniki v knežji alači. V Rimu so pred kratkim neznan razbojnik v odsonosti palače Fabricia Massima vdrl v njegovo palačo in odnesli iz nje vse, kar koli se jim je dopadalo. V veliki dvorani palače Massima v Rimu, se nahaja muzej mnogih slik in zlatarskih del izjemne vrednosti. Tiste so odnesli iz tega muzeja kovček iz slonove kosti, pravo remek delo petnajstega stoletja in nekaj slik bratov Embriaci iz Benečije od katerih je vsaka cenjena na 25.000 frankov. Poleg tega so odnesli tudi dve veliki košari, od katerih je bila ena polna finega perila, druga pa polna nemških mark. Skupno škodo cenijo na 120.000 italijanskih lir.«

»Barva sezonskih toalet. Naš ženski svet se zelo interesira za barvo in vrsto toalet, ki bodo prednjačile v letošnji sezoni. Na Silvestrovo, kakor tudi na Novo leto je prevladovala temna barva. To se opazja v gledališčih, barih, kabareti, kakor tudi na čajankah in v domačih salonih. Opaža se, da je v Zagrebu, Parizu, na Dunaju kakor tudi v drugih modnih centralah zavladala temna, pred vsem črna barva.«

• Nadstrankarski bik. Češki listi pri-
našajo iz Tyna Horšava sledečo anonco:
»Vsem gospodjem! Dajem na znanje,
da je moj bik na razpolago vsem kravam
naših gospodinj, brez ozira na njihovo
politično mišljenje. — J. Guldán, gospodar.
• Nova privatna docentinja v Berlinu.
Na filozofski fakulteti berlinskega v-
čilišča je nedavno habilitirala tretja žen-
ska kot privatna docentinja. To je dr.
Charlotta Lenbuscher, katere stroka je dr-
žavna znanost. Doslej je ta nova docen-
tinja bila asistentka vseučiliškega profe-
sorja Herknerja.
• Revija, ki se plača v zlatu. V Moskvi
bo začela izhajati nova revija, za gleda-
lišče, umetnost, kinematografijo in sport.
Imenovala se bo »Elbran« ter bo izhajala
dvakrat na teden. Naročnina za to revijo
se bo zamogla plačevati le z zlatimi rub-
lji. Za Moskvu bo veljala letno 27 zlatih
rubljev, za provincijo pa 33 zlatih rubljev.
— Če bo le neslo!

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporab-
ljajo že 25 let prijetno dišiči

Feller-jev „Elsafluid“

kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega
mesa, glave, kot dodatek
k vodi za umivanje, ter
je radi svojega antisepti-
čnega in čistega osve-
žujočega delovanja naj-
boljše sredstvo. Ravno
tako je priključen kot
krepko blago delujoče in
vrio prijetno sredstvo
za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celega
telesa. Je mnogo močnej-
ši in delujoči nego Fran-
cosko žganje in najboljši
sredstvo za vrste. Tisoče
priznanja! Z zamotom in
pošteno za vsakega:

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice . . . 800 K
24 „ „ „ „ . . . 1500 K
36 „ „ „ „ . . . 2000 K
POŠTINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor
denar naprej pošlje, dobi popust v naravi.
PRIMOT: Elsa fluid za kurja česna 8 in 12 K;
Elsa mentolna klinički 10 K; Elsa posipalni pra-
pek 12 K; Pravo Elsa ribje olje 80 K; Elsa voda
za usta 48 K; Elsa kolonska voda 60 K; Elsa
šumski miris 60 K; Glycerin 16 in 60 K; Lysol,
Lysolform 48 K; Kineski čaj 8 K; Elsa urinski
pri-ek 10 K; Strup za podigne in maki po 161-20 K

**EUGEN V. FELLER, lekarnar,
STUBICA, donja, Elsatrg št. 357
Hrvatsko.**

PRODAJA:

600 delnic Slovenske es-
kompne banke. Naslov v
spr. lista. 625

a dobro ohranjeni koleci.
Poizve se pri vratarju piv-
varne Union, Celovška ce-
sta 104. 620

Krasno posestvo obstoje-
če iz ca 4 oravol, lepo zida-
no hišo in gozdov v bliži-
ni mesta Maribora. Cena
120.000 Din. Kavarna Te-
ment, Glavni trg številka
1, Maribor. 623

KUPI:

Nakovalo težko približno
30 do 100 kg in vrtni stroj
za železo. Naslov v upravi
lista. 617

Staro obleko ponošeno,
boljših rodbin (moško, žen-
sko, otroško, perilo in čev-
lje). Plačam po najvišji ce-
ni, pridem lahko osebo
ponj. Ponudbe naj se
pošljejo na naslov: »Stara
obleka, poštno ležeče,
Ljubljana, Glavna pošta. 616

SLUŽBE:

Iščem mesta skladiščnika,
trgovskega pomočnika, por-
tirja ali kaj sličnega. Stefan
Gelab, Kolodvorska ul. 35,
prepošilke pri Tišlerju. 611

Vajenec za slikarsko, ple-
skarsko in črkoslikarsko
obrt se išče v starosti od
14. leta dalje. Ivan Turšič,
slikar, Cirknica pri Raketu.
622

Mizarskega pomočnika na
deželi se išče po dogovoru.
Hrana in stanovanje v hiši.
Jakob Sernel, Begunje 6 pri
Cirknici. 623

Uradnik lesne stroke z
večletno prakso želi službe
kot vodja kake žage, ali kot
šumski manipulant. Sprej-
me tudi mesto skladiščni-
ka. Zmožen je več jezikov
v govoru in pisavi. Nastop
po možnosti takoj. Ponudbe
na upravo lista pod »štev.
619«. 619

Kontoristinja v starosti
18—20 let z znanjem slo-
venskega, hrvatskega in
nemškega jezika ter dobro
računarišo sprejme Ilija
Predović, Fram, Stajersko.
Stanovanje in hrana v hiši,
plača po dogovoru. Ponu-
dbe je poslati na Ilija
Predović, Varaždin, Medj-
murska cesta broj 3 ali Ilija
Predović, Fram, broj 10,
Stajersko. 515

RAZNO:

Srce in roko gospodični,
oziroma mladi vdovi, ki mi
posodi takoj 5000 Din. De-
nar povrnem za pol leta. —
Cenji ponudbe na naslov:
Zlatko Planinc, novinar,
Celje, poste restante. 591

Gostilna, dobrodošla, se
išče v najem ali na račun.
Ponudbe pod št. 601 na u-
pravo lista. 601

Krojaški mojster želi ku-
piti manjšo hišo ali pa vza-
me v najem. Posredovalec
dobe primerno nagrado. Po-
nudbe naj se pošljejo na
Josip Čeh, Lukovik, p. Treb-
nje, Dolenjsko. 615

Pozor! Najboljši jugoslovanski Eternit asbestni škrlj je „SALONIT“

iz najboljšega splitskega cementa.

Znamka „SALONA“ od „Spalato“ d. d. portland cementa, Split.

Glavna zaloga za Goranjsko: FRANC DOLENC, KRAKJ.

Ponudbe na zahtevo takoj.

Najboljše sredstvo zoper stenice in drugi mrčes je

„MORANA“

„MORANA“ temeljito uničuje stenice

in njihovo zalego. Naroča se pri

Mar. Skrinjar, Trst, Via P. Castaldi 4/L

Pri večjih naročilih popust, trgovcem rabat.

Išče se

ZASTOPNIK za JUGOSLAVIJO.

Ponudbe direktno na zgornji naslov.

Zvezna tiskarna in knjigarna

v LJUBLJANI - Wolfova ulica štev. 1.

Poštni pedal 74. : : : : : Telefon 359.

Izvršuje vsa tiskarska dela po konkurenčnih
cenah ter se za cenjena naročila najtopleje
priporočamo.

Zahtevajte proračun!

Točna postržba!

Pri naročilih se sklicujte na oglase v „Jugoslaviji“!

Prodaja lesa.

Iz gozdov mesta Kočevje se ponudbenim
potom prodaja 1500 jelk v doprskem premeru od
40 cm naprej, dalje kakih 100 podrtic (Wind-
fäll) 3000 — 4000 stoječih bukev in pri se-
kanju poškodovana debela.

Pismene ponudbe je do **18. aprila 1922**
vložiti pri tukajšnjem uradu.

Za kavcijo je položiti znesek K 50.000—
v gotovini.

Pogoji se lahko vpogledajo med uradnimi
urami pri tukajšnjem uradu ali proti položbi 100 K
dobe popisi.

**Premoženjska uprava
mesta Kočevje 31. marca 1922.**

Sloviti zgodovinski roman M. ZEVACA

„KRALJEVI VITEZ“

je izšel in se dobi v „Zvezni knjigarni“, Ljubljana, Mar. trg 8 v

je izšel in se dobi v „Zvezni knjigarni“, Ljubljana, Mar. trg 8 v